

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΤΟ ΕΛΕΓΚΤΙΚΟ ΣΥΝΕΔΡΙΟ

ΣΕ ΕΛΑΣΣΟΝΑ ΟΛΟΜΕΛΕΙΑ

ΠΡΩΤΗ ΣΥΝΘΕΣΗ

Συνεδρίασε δημόσια στο ακροατήριό του, στις 7 Φεβρουαρίου 2018, με την εξής σύνθεση : Ιωάννης Σαρμάς, Προεδρεύων Αντιπρόεδρος, Άννα Λιγωμένου, Αντιπρόεδρος, Γεώργιος Βοΐλης, Μαρία Αθανασοπούλου, Ευαγγελία - Ελισάβετ Κουλουμπίνη, Σταμάτιος Πουλής, Δημήτριος Πέππας, Αγγελική Μυλωνά, Στυλιανός Λεντιδάκης, Βασιλική Σοφιανού, Δέσποινα Τζούμα, Ευφροσύνη Παπαθεοδώρου, Κωνσταντίνος Παραθύρας, Αργυρώ Μαυρομαμάτη, Κωνσταντίνος Κρέπης και Γεωργία Παπαναγοπούλου, Σύμβουλοι. Επίσης μετείχαν οι Σύμβουλοι Ασημίνα Σακελλαρίου, Ευαγγελία Σεραφή, Ειρήνη Κατσικέρη και Νεκταρία Δουλιανάκη, ως αναπληρωματικά μέλη. Γραμματέας η Ελένη Αυγουστόγλου.

Γενικός Επίτροπος Επικρατείας : Αντώνιος Νικητάκης, Επίτροπος Επικρατείας, κωλυομένης της Γενικής Επιτροπής της Επικρατείας στο Ελεγκτικό Συνέδριο, Χρυσούλας Καραμαδούκη.

Για να δικάσει την από 12.2.2015 (αριθμ. κατ. .../2015) αίτηση:

Του Ελληνικού Δημοσίου, που εκπροσωπείται νόμιμα από τον Υπουργό Οικονομικών, ο οποίος παραστάθηκε διά του Συμβούλου του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους Νικολάου Καραγιώργη.

Κατά της ... ..., χήρας ... ..., κατοίκου ..., η οποία παραστάθηκε διά του πληρεξουσίου της δικηγόρου Δημητρίου Σπυρόπουλου (Α.Μ./Δ.Σ.Α 16963).

Με την αίτηση αυτή ζητείται η αναίρεση της 3883/2014 απόφασης του ΙΙΙ Τμήματος του Ελεγκτικού Συνεδρίου.

Κατά τη συζήτηση που ακολούθησε το Δικαστήριο άκουσε :

Τον εκπρόσωπο του Ελληνικού Δημοσίου, ο οποίος ζήτησε να γίνει δεκτή η αίτηση αναίρεσης.

Τον πληρεξούσιο δικηγόρο της αναιρεσίβλητης, ο οποίος ζήτησε να απορριφθεί η αίτηση αναίρεσης.

Τον Επίτροπο της Επικρατείας στο Ελεγκτικό Συνέδριο, ο οποίος πρότεινε την απόρριψη της αίτησης.

Μετά τη δημόσια συνεδρίαση το Δικαστήριο συνήλθε σε διάσκεψη, με παρόντα τα τακτικά μέλη που έλαβαν μέρος στη συζήτηση της υπόθεσης, εκτός από τη Σύμβουλο Βασιλική Σοφιανού, που είχε κώλυμα (άρθρα 11 παρ. 2 του Κώδικα Νόμων για το Ελεγκτικό Συνέδριο, που κυρώθηκε με το άρθρο πρώτο του ν. 4129/2013 και 78 παρ. 2 του π.δ. 1225/1981).

**Άκουσε την εισήγηση του Συμβούλου Κωνσταντίνου Παραθύρα και
Αφού μελέτησε τα σχετικά έγγραφα
Σκέφθηκε κατά το νόμο**

1. Με την υπό κρίση αίτηση, για την άσκηση της οποίας δεν απαιτείται η καταβολή παραβόλου, διώκεται παραδεκτώς η αναίρεση της 3883/2014 απόφασης του ΙΙΙ Τμήματος του Ελεγκτικού Συνεδρίου, με την οποία έγινε δεκτή έφεση της ήδη αναιρεσίβλητης, χήρας συνταξιούχου αγωνιστή της Εθνικής Αντίστασης, κατά της .../3.5.2012 πράξεως της 43^{ης} Διεύθυνσης Κανονισμού Συντάξεων Υπαλλήλων Ν.Π.Δ.Δ. και Ειδικών Κατηγοριών του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους, απορριπτικής της από 8.7.2011 αιτήσεώς της για κανονισμό σε αυτήν εκ μεταβίβασης της συντάξεως του αποβιώσαντος συζύγου της.

2. Με την παράγραφο 6 του άρθρου 3 του ν. 3075/2002 «Τροποποίηση και συμπλήρωση της συνταξιοδοτικής νομοθεσίας του Δημοσίου και άλλες διατάξεις» (φ. 297 Α'), προστέθηκε εδάφιο στην παράγραφο 8 του άρθρου 66 του Κώδικα Πολιτικών και Στρατιωτικών Συντάξεων (π.δ. 169/2007), στην οποία πλέον, όπως αυτή ίσχυε κατά τον κρίσιμο χρόνο, ορίζεται: «Υποθέσεις για συντάξεις που κρίθηκαν οριστικά και τελεσίδικα με τη διαδικασία των παραγράφων 1 έως 7 αυτού του άρθρου, μπορούν να επαναφερθούν για εξέταση σε πρώτο βαθμό με αίτηση των ενδιαφερομένων ή του Διευθυντή της αρμόδιας Διεύθυνσης Ελέγχου και Εντολής Πληρωμής Συντάξεων, εφόσον αυτοί επικαλούνται αντίθετη αμετάκλητη απόφαση του Ελεγκτικού Συνεδρίου, που εκδόθηκε μετά τη χρονολογία έκδοσης της οριστικής πράξης ή απόφασης η οποία προσβάλλεται. Η αίτηση του προηγούμενου εδαφίου υποβάλλεται, με ποινή το απαράδεκτό της, σε προθεσμία δύο ετών από τη δημοσίευση της απόφασης με την οποία μεταβάλλεται η νομολογία που αφορά το νομικό ζήτημα της υπόθεσης. Τα οικονομικά αποτελέσματα των πράξεων ή αποφάσεων που εκδίδονται με τη διαδικασία του προηγούμενου εδαφίου αρχίζουν από την πρώτη του μήνα της χρονολογίας έκδοσής τους.».

3. Με τη διάταξη που παρατέθηκε στην προηγούμενη σκέψη παρέχεται η δυνατότητα επανεξέτασης σε πρώτο βαθμό συνταξιοδοτικής υπόθεσης που έχει κριθεί οριστικά και τελεσίδικα με πράξη ή απόφαση του κατά νόμον αρμόδιου συνταξιοδοτικού οργάνου, υπό την προϋπόθεση ότι εκδόθηκε μεταγενέστερα αντίθετη αμετάκλητη απόφαση του Ελεγκτικού Συνεδρίου, με την οποία, στο πλαίσιο άλλης συνταξιοδοτικής διαφοράς, ερμηνεύεται και εφαρμόζεται διαφορετικά συγκεκριμένη διάταξη νόμου, κατ' εφαρμογήν της οποίας εκδόθηκε η προηγούμενη πράξη ή απόφαση, έτσι ώστε να επέρχεται νομολογιακή μεταβολή επί του συγκεκριμένου νομικού ζητήματος που αφορά την υπόθεση που επαναφέρεται προς κρίση.

4. Με την προαναφερθείσα διάταξη του άρθρου 3 παρ. 6 του ν. 3075/2002 θεσπίζεται αποσβεστική προθεσμία για την άσκηση του δικαιώματος χορήγησης σύνταξης ή αύξησης της ήδη χορηγούμενης σε δικαιούχο. Ειδικότερα, για την κατά τα ως άνω προεκτεθέντα προβλεπόμενη από το νόμο επανεξέταση σε πρώτο βαθμό συνταξιοδοτικής υπόθεσης, απαιτείται ο φερόμενος ως δικαιούχος να υποβάλει την αίτησή του μέσα σε προθεσμία δύο ετών από τη δημοσίευση της απόφασης του Ελεγκτικού Συνεδρίου με την οποία μεταβάλλεται η νομολογία, διαφορετικά αποσβέννυται το σχετικό δικαίωμα. Ο λόγος δε που υπαγόρευσε τη θέσπιση χρονικού περιορισμού για την άσκηση του δικαιώματος για τον κανονισμό ή αύξηση της σύνταξης είναι, σύμφωνα με την αιτιολογική έκθεση του ν. 3075/2002, η «εκκαθάριση των σχέσεων που ανάγονται στο παρελθόν, δεδομένου ότι, με την πάροδο του χρόνου, οι σχέσεις περιέρχονται σε αβεβαιότητα και τα μέσα απόδειξης εξασθενούν, ενώ η εξακρίβωση του δικαιώματος και η απονομή του δικαίου καθίσταται προβληματική και επισφαλής».

5. Στο άρθρο 1 του (πρώτου) Πρόσθετου Πρωτοκόλλου της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για την προστασία των δικαιωμάτων του ανθρώπου και των θεμελιωδών ελευθεριών (Ε.Σ.Δ.Α.), το οποίο κυρώθηκε με το άρθρο πρώτο του ν.δ/τος 53/1974 (φ. 256 Α΄) και έχει, σύμφωνα με το άρθρο 28 παρ. 1 του Συντάγματος, υπέρτερη έναντι των κοινών νόμων τυπική ισχύ, ορίζεται: «Παν φυσικόν ή νομικόν πρόσωπον δικαιούται σεβασμού της περιουσίας του. Ουδείς δύναται να στερηθή της ιδιοκτησίας αυτού, ειμή δια λόγους δημοσίας ωφελείας και υπό τους προβλεπομένους υπό του νόμου και των γενικών αρχών του διεθνούς δικαίου όρους. Αι προαναφερόμεναι διατάξεις δεν θίγουνσι το δικαίωμα παντός Κράτους όπως θέση εν ισχύι νόμους ους ήθελε κρίνει αναγκαίον προς ρύθμισιν της χρήσεως αγαθών συμφώνως προς το δημόσιον συμφέρον ή προς εξασφάλισιν της καταβολής φόρων ή άλλων εισφορών ή προστίμων».

6. Κατά την έννοια της διατάξεως που παρατέθηκε στην προηγούμενη σκέψη, περιουσία αποτελούν και οι έναντι των οργανισμών κοινωνικής ασφάλισης αξιώσεις για τη χορήγηση κοινωνικοασφαλιστικών εν γένει παροχών, ανεξαρτήτως του αν η χορήγηση αυτών προϋποθέτει ή μη την προηγούμενη καταβολή εισφορών. Περιουσιακής φύσεως δικαίωμα, υπό την ανωτέρω έννοια, υφίσταται και στην περίπτωση κατά την οποία έχει αναληφθεί μία γενικότερη υποχρέωση για την καταβολή σύνταξης υπό προϋποθέσεις που μπορεί να θεωρηθούν ότι αποτελούν μέρος της εργασιακής σχέσης, όπως στην περίπτωση συντάξεων δημοσίων υπαλλήλων (βλ. απόφ. της 9-7-2009 ΕΔΔΑ Zeibek κατά Ελλάδας σκ. 37, απόφ. της 22.10.2009 Αποστολάκης κατά Ελλάδας σκ. 35). Και ναι μεν εναπόκειται στον νομοθέτη να αξιολογήσει τους λόγους δημοσίας ωφελείας, οι οποίοι μπορούν να δικαιολογήσουν επέμβαση σε περιουσιακής φύσης δικαίωμα, ως τα ανωτέρω, κατόπιν στάθμισης παραμέτρων πολιτικής, κοινωνικής και οικονομικής φύσης,

αρκεί η εκτίμηση αυτή να μην στερείται προδήλως λογικής βάσης, σε κάθε όμως περίπτωση επέμβασης στην περιουσία απαιτείται να πληρούνται και οι όροι της αρχής της αναλογικότητας και να τηρείται εν τέλει η δέουσα ισορροπία ανάμεσα στις απαιτήσεις αφενός του γενικού συμφέροντος και αφετέρου του σεβασμού της περιουσίας των προσώπων (βλ. ΕΔΔΑ απόφαση της 23-9-1982 Sporrong et Lönnroth κατά Σουηδίας σκ. 69, Sud Parisienne de Construction κατά Γαλλίας, απόφ. της 22.10.2009 Αποστολάκης κατά Ελλάδας σκ. 37).

7. Η θεσπιζόμενη με τη διάταξη που παρατέθηκε στη σκέψη 2 διετής προθεσμία, εντός της οποίας υποχρεούται ο επιδιώκων τον κανονισμό σύνταξης να υποβάλει σχετική αίτηση για την προβλεπόμενη από το νόμο επανεξέταση της συνταξιοδοτικής του υπόθεσης από τα αρμόδια όργανα, συνιστά αποσβεστική προθεσμία, η οποία υποχρεώνει το φορέα του περιουσιακού δικαιώματος σε ορισμένη ενέργεια προκειμένου να μην απολέσει ολοσχερώς το δικαίωμα αυτό και τις εξ αυτού απορρέουσες αξιώσεις του. Η πρόβλεψη τέτοιου είδους υποχρεώσεων, όπως και γενικότερα ο θεσμός της παραγραφής και συνακόλουθα οι συγγενείς προς αυτόν ρυθμίσεις περί αποσβεστικών προθεσμιών (βλ. άρθρα 247, 279 ΑΚ και επί των ουσιαστικών και δικονομικών παραμέτρων διαφοροποίησης της παραγραφής και της αποσβεστικής προθεσμίας, ενδεικτικά ΣτΕ 3288/2013, ΑΠ 717/2013), συνιστούν κατ' αρχήν εύλογο περιορισμό των θιγόμενων με αυτά περιουσιακών δικαιωμάτων και είναι συμβατά με το άρθρο 1 του (πρώτου) Πρόσθετου Πρωτοκόλλου της ΕΣΔΑ, στο βαθμό που υπηρετούν την ασφάλεια δικαίου κατά την εκκαθάριση των υποθέσεων (βλ. ΕΔΔΑ απόφ. της 20.11.1995 Stubbings και λοιποί κατά Ηνωμένου Βασιλείου σκ. 68-69, απόφ. της 22.10.1996 J.A. Pye Ltd και J.A Pye Land Ltd κατά Ηνωμένου Βασιλείου σκ. 68-69, απόφ. της 4.12.2008 Ρεβελιώτης κατά Ελλάδας σκ. 29, απόφ. της 6.11.2008 Κοκκίνης κατά Ελλάδας, σκ. 31, απόφ. της 25.6.2009 Ζουμπουλίδης κατά Ελλάδας σκ. 31) ήτοι το ευρύτερο δημοσιονομικό συμφέρον αυτών σε συνδυασμό με την αποτελεσματική διαχείριση των δημοσίων εσόδων και την συνέχεια της δημόσιας υπηρεσίας (βλ. ΕΔΔΑ απόφ. της 7.5.2013 Κουφάκη και ΑΔΕΔΥ κατά Ελλάδας σκ. 38-39, απόφ. της 15.4.2014 Stefanetti κατά Ιταλίας σκ. 56).

8. Ο περιορισμός που τίθεται με την διάταξη του άρθρου 3 παρ. 6 του ν. 3075/2002 αναφορικά με την άσκηση του συνταξιοδοτικού δικαιώματος, το οποίο αποτελεί, από τη γέννησή του, στοιχείο της περιουσίας, που προστατεύεται από το άρθρο 1 του (πρώτου) Πρόσθετου Πρωτοκόλλου της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου και τις Θεμελιώδεις Ελευθερίες (Ε.Σ.Δ.Α.), συνιστά, λόγω των συνεπειών που επιφέρει στο συνταξιοδοτικό δικαίωμα, επέμβαση σε στοιχείο της περιουσίας του δικαιούχου. Η επέμβαση αυτή προβλέπεται μεν από διάταξη νόμου και αποσκοπεί, σύμφωνα με τα προεκτεθέντα, στην ταχεία εκκαθάριση των

σχετικών υποθέσεων, όμως, με τη θέσπισή της διαταράσσεται η δίκαιη ισορροπία μεταξύ της απαίτησης σεβασμού της περιουσίας των φορέων και του σκοπού δημοσίου συμφέροντος που φέρεται να υπηρετεί. Ειδικότερα, η πλήρης αποστέρηση βασικού μέσου διαβίωσης ενός προσώπου, όπως είναι η σύνταξη (βλ. ΕΔΔΑ απόφ. της 22.10.2009 Αποστολάκης κατά Ελλάδας σκ. 41), που συνεπάγεται η μη υποβολή της αίτησης για επανεξέταση της υπόθεσης του ενδιαφερομένου εντός δύο ετών από τη δημοσίευση της αποφάσεως του Ελεγκτικού Συνεδρίου που επιφέρει αλλαγή νομολογίας, συνιστά δυσανάλογο περιορισμό σε σχέση με τον υπηρετούμενο σκοπό, δηλαδή την ταχεία εκκαθάριση των σχέσεων που ανάγονται στο παρελθόν λόγω της εξασθένησης των αποδεικτικών στοιχείων. Συνεπώς η θεσπίζουσα την επίμαχη διετή προθεσμία διάταξη του άρθρου 3 παράγραφος 6 του ν. 3075/2002 αντίκειται στο άρθρο 1 του (πρώτου) Πρόσθετου Πρωτοκόλλου της ΕΣΔΑ και, ως εκ τούτου, είναι μη εφαρμοστέα (πρβλ. ΕλΣ Ολ. 989/2015, 2494/2016 και 987/2015 για τις αναλόγου περιεχομένου διατάξεις των παρ. 4, 5 και 10 αντίστοιχα του άρθρου 3 του ν. 3075/2002).

9. Μειοψήφησαν η Αντιπρόεδρος Μαρία Αθανασοπούλου και οι Σύμβουλοι Σταμάτιος Πουλής και Κωνσταντίνος Κρέπης, οι οποίοι διατύπωσαν την ακόλουθη γνώμη: Δυνάμει της ευρέως καθιερωθείσας νομολογίας του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (ΕΔΔΑ), οι αρχές που εφαρμόζονται γενικά επί υποθέσεων που αφορούν το άρθρο 1 του Πρώτου Πρόσθετου Πρωτοκόλλου παραμένουν εφαρμοστέες και επί υποθέσεων που αφορούν μισθούς, συντάξεις και κοινωνικές παροχές. Το άρθρο 1 του Πρώτου Πρόσθετου Πρωτοκόλλου απαιτεί, πριν και πάνω απ' όλα, μια επέμβαση της δημόσιας αρχής στην απόλαυση του δικαιώματος στον σεβασμό της περιουσίας να είναι νόμιμη και να επιδιώκει ένα θεμιτό σκοπό «δημόσιας ωφέλειας». Μια τέτοια επέμβαση πρέπει επίσης να είναι ανάλογη προς τον επιδιωκόμενο σκοπό, ήτοι την επίτευξη δίκαιης ισορροπίας μεταξύ των απαιτήσεων του γενικού συμφέροντος της κοινότητας και της επιτακτικής ανάγκης προστασίας των θεμελιωδών δικαιωμάτων του ατόμου. Αυτή η ισορροπία δεν τηρείται όταν ο ενδιαφερόμενος έχει αναγκαστεί να υποστεί ένα υπερβολικό ατομικό βάρος (απόφαση ΕΔΔΑ Κουφάκη και ΑΔΕΔΥ κατά Ελλάδας της 7.5.2013, σκ. 23). Εν προκειμένω, με τη διάταξη της παρ. 6 του άρθρου 3 του ν. 3075/2002 θεσπίζεται, με ποινή το απαράδεκτο, προθεσμία δύο (2) ετών από τη δημοσίευση της αμετάκλητης απόφασης του Ελεγκτικού Συνεδρίου, με την οποία μεταβάλλεται η νομολογία που αφορά το νομικό ζήτημα της υπόθεσης, για την υποβολή αίτησης εκ μέρους του ενδιαφερομένου για επανεξέταση σε πρώτο βαθμό της συνταξιοδοτικής του υπόθεσης, που έχει ήδη κριθεί οριστικά και τελεσίδικα με τη διαδικασία των παρ. 1 έως 7 του άρθρου 66 του Συνταξιοδοτικού Κώδικα (π.δ. 169/2007). Η προθεσμία αυτή, που συνιστά επέμβαση και όχι «στέρηση» του δικαιώματος του προσώπου στην περιουσία, παρίσταται εύλογη, ενώ δεν προκύπτει ότι με τη θέσπισή της καθίσταται εξαιρετικώς δυσχερής ή πρακτικώς αδύνατη η άσκηση του

συνταξιοδοτικού δικαιώματος που καθιερώνει. Υπό τα δεδομένα αυτά, λαμβάνοντας υπόψη της επαρκούς διάρκειας της προθεσμίας αυτής, του ελάχιστου βάρους που συνεπάγεται για τον ενδιαφερόμενο η υποχρέωση υποβολής μιας απλής αίτησης ούτως ώστε αυτός να μην απολέσει το σχετικό δικαίωμα και του σκοπού δημοσίου συμφέροντος που επιδιώκεται, ο οποίος συνίσταται στην ασφάλεια δικαίου κατά τη χορήγηση ή αύξηση των συνταξιοδοτικών παροχών, μέσω της ταχείας εκκαθάρισης των σχέσεων που ανάγονται στο μακρινό παρελθόν, η δια νόμου θέσπιση του ως άνω χρονικού περιορισμού δεν διαταράσσει τη δίκαιη ισορροπία μεταξύ του επιδιωκόμενου σκοπού δημοσίου συμφέροντος και της προστασίας της περιουσίας των προσώπων και, συνακόλουθα, η επίδικη επέμβαση δεν αντίκειται στο άρθρο 1 του Πρώτου Πρόσθετου Πρωτοκόλλου της ΕΣΔΑ (πρβλ. απόφαση ΕΔΔΑ Γιαβή κατά Ελλάδα της 3.10.2013, ιδίως σκ. 42 και 43). Πλην όμως η γνώμη αυτή δεν κράτησε.

10. Κατά τη μειοψηφούσα γνώμη του Συμβούλου Γεωργίου Βοΐλη, το άρθρο 1 του Πρώτου Πρόσθετου Πρωτοκόλλου της ΕΣΔΑ δεν προστατεύει το δικαίωμα απόκτησης αγαθού, αλλά εφαρμόζεται αποκλειστικά σε ήδη υπάρχουσα περιουσία. Καθόσον δε απαίτηση υπό όρο, αίρεση ή προθεσμία, η οποία δεν ικανοποιείται ή ματαιώνεται λόγω μη πλήρωσης των αναγκαίων προϋποθέσεων, δεν εμπίπτει στο προστατευτικό πεδίο του ως άνω άρθρου (βλ. ΕΔΔΑ απόφ. της 10.7.2002 Gratzinger και Gratzingerova κατά Τσεχίας σκ. 69), έχει κριθεί ότι δεν συνιστά επέμβαση σε περιουσιακό δικαίωμα η αποστέρηση παροχής κοινωνικής προστασίας (προκαταβολής σύνταξης), λόγω της μη υποβολής σχετικής αίτησης από τον ενδιαφερόμενο μέχρι την καθορισθείσα από το εσωτερικό δίκαιο ημερομηνία (βλ. ΕΕπιτροπήΔΑ, απόφ. της 27.5.1998 Trickovic κατά Σλοβενίας, πρβλ. ΟΛΕΛΣυν 41/2005). Κατά μείζονα λόγο, επομένως, προστατευόμενη περιουσία δεν υφίσταται, όταν πρόκειται για την εκ λόγων επιεικειάς προβλεπόμενη επανεξέταση σε πρώτο βαθμό συνταξιοδοτικών υποθέσεων που έχουν κριθεί οριστικά και τελεσίδικα, εφόσον έχει εν τω μεταξύ εκδοθεί αντίθετη αμετάκλητη απόφαση του Ελεγκτικού Συνεδρίου, με δεδομένο ότι το αίτημα συνταξιοδότησης έχει ήδη απορριφθεί από τα αρμόδια όργανα. Σε κάθε περίπτωση, ακόμη και εάν ήθελε υποτεθεί ότι η διάταξη της παραγράφου 6 του άρθρου 3 του ν. 3075/2002 συνιστά επέμβαση του νομοθέτη σε υπάρχουσα περιουσία, η εξάρτηση της επανεξέτασης και, κατ' επέκταση, της απονομής ή επαύξησης της σύνταξης από την υποβολή αίτησης εκ μέρους του φερόμενου ως δικαιούχου εντός ορισμένης προθεσμίας δεν θα μπορούσε να θεωρηθεί ότι αντίκειται στο Πρωτόκολλο, αρκεί, βεβαίως, η προθεσμία αυτή να παρίσταται εύλογη και να μην καθιστά εξαιρετικώς δυσχερή ή πρακτικώς αδύνατη την άσκηση του συνταξιοδοτικού δικαιώματος. Ως εκ τούτου και συνεκτιμωμένων του σκοπού δημοσίου συμφέροντος χάριν του οποίου έχει τεθεί η επίμαχη προθεσμία, ήτοι της ασφάλειας δικαίου που επιβάλλεται για την εφεξής χορήγηση ισόβιας παροχής από το Δημόσιο Ταμείο, της επαρκούς διάρκειας της προθεσμίας

αυτής, του ελάχιστου βάρους που συνεπάγεται για τον ενδιαφερόμενο η υποχρέωση απλώς υποβολής αίτησης, ούτως ώστε να διακοπεί η προθεσμία και να μην απολέσει το δικαίωμά του προς επανεξέταση, καθώς και της πρόνοιας του νομοθέτη για τις περιπτώσεις που ανάγονται σε χρόνο προ της θέσης σε ισχύ του ν. 3075/2002, που καταλαμβάνονται από τη μεταβατική διάταξη της παραγράφου 12 του άρθρου 3 του νόμου αυτού, η θέσπιση του ως άνω χρονικού περιορισμού δεν διαταράσσει τη δίκαιη ισορροπία μεταξύ του επιδιωκόμενου δημόσιου σκοπού και της προστασίας της περιουσίας των προσώπων (πρβλ. ΕΔΔΑ απόφ. της 30-8-2007, J.A. Pye Ltd και J.A. Pye Land Ltd κατά Ηνωμένου Βασιλείου σκ. 78). Κατ' ακολουθίαν, η ρύθμιση της παραγράφου 6, την οποία, σημειωτέον, όπως και εκείνες με το αυτό αντικείμενο των λοιπών παραγράφων του άρθρου 3 του ν. 3075/2002, είχε ζητήσει ο Γενικός Επίτροπος της Επικρατείας στο Ελεγκτικό Συνέδριο (βλ. την αιτιολογική έκθεση του ως άνω νόμου), είναι καθ' όλα ισχυρή και εφαρμοστέα. Πλην όμως η γνώμη αυτή δεν εκράτησε.

11. Στην υπό κρίση υπόθεση, με την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση έγιναν δεκτά, κατά την ανέλεγκτη περί τα πράγματα κρίση της, τα ακόλουθα πραγματικά περιστατικά: Η αναιρεσίβλητη είχε ασκήσει την από 11.4.2000 αίτηση για κανονισμό σε αυτή κατά μεταβίβαση της σύνταξης του αποβιώσαντος συζύγου της, αγωνιστή Εθνικής Αντίστασης. Η αίτησή της αυτή απερρίφθη με την .../19.7.2000 πράξη της Διευθύντριας της 43ης Γενικής Διεύθυνσης Μισθών και Συντάξεων του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους (Γ.Λ.Κ.), με την αιτιολογία ότι ελάμβανε σύνταξη από τον Οργανισμό Γεωργικών Ασφαλίσεων (Ο.Γ.Α.) ως πολύτεκνη μητέρα. Στις 8.7.2011 υπέβαλε νέα αίτηση με το ίδιο περιεχόμενο, αναφέροντας ότι πρόσφατα πληροφορήθηκε ότι τέτοιου είδους σύνταξη λαμβάνουν και άλλα πρόσωπα, τα οποία ανήκουν στην ίδια κατηγορία με εκείνη, καθώς η σύνταξη του Ο.Γ.Α. θεωρείται πλέον παροχή κοινωνικού ή προνοιακού χαρακτήρα. Η δεύτερη αυτή αίτησή της απορρίφθηκε με την .../3.5.2012 πράξη της 43^{ης} Διεύθυνσης Κανονισμού Συντάξεων Υπαλλήλων ν.π.δ.δ. και ειδικών κατηγοριών του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους, με την αιτιολογία ότι αφενός το σχετικό αίτημά της κρίθηκε και απορρίφθηκε με το .../19.7.2000 έγγραφο του Γ.Λ.Κ., αφετέρου ότι η νεότερη αίτησή της υποβλήθηκε μετά την παρέλευση δύο ετών από τη δημοσίευση της 1786/2003 απόφασης της Ολομέλειας του Ελεγκτικού Συνεδρίου, με την οποία και έγινε δεκτό ότι το επίδομα πολύτεκνης μητέρας αποτελεί κοινωνική παροχή και όχι σύνταξη και, ως εκ τούτου, το αίτημά της δεν είναι δυνατόν να ικανοποιηθεί, διότι υποβλήθηκε εκπρόθεσμα, σύμφωνα με τη διάταξη του άρθρου 3 παρ. 6 του ν. 3075/2002. Κατά της ανωτέρω πράξης η εκκαλούσα άσκησε έφεση ενώπιον του ΙΙΙ Τμήματος του Ελεγκτικού Συνεδρίου, το οποίο, με την προσβαλλόμενη 3883/2014 απόφασή του, έκανε δεκτή την έφεση και έκρινε ότι η διάταξη του άρθρου 3 παρ. 6 του ν. 3075/2002 αντίκειται στο άρθρο 1 του (πρώτου) Πρόσθετου Πρωτοκόλλου της ΕΣΔΑ, διότι αφενός θέτει στον ενδιαφερόμενο πολύ σύντομο διάστημα, ήτοι

διετία, προς ενεργοποίηση του γεγεννημένου δικαιώματός του και αφετέρου εξαρτά την αφετηρία του ως χρονικού διαστήματος από το γεγονός της δημοσίευσης της οικείας απόφασης του Ελεγκτικού Συνεδρίου, περί την οποία όμως ο ασφαλισμένος ενδέχεται να μη λάβει εγκαίρως γνώση.

12. Κατόπιν αυτών, σύμφωνα με όσα έγιναν δεκτά, κατά πλειοψηφία, στη σκέψη 8 της παρούσας, η ανωτέρω κρίση του Τμήματος παρίσταται νόμιμη. Και τούτο διότι, η προαναφερόμενη ρύθμιση της παραγράφου 6 του άρθρου 3 του ν. 3075/2002, με την οποία θεσπίζεται διετής προθεσμία από τη δημοσίευση της σχετικής πράξης ή απόφασης για τον κανονισμό σύνταξης, άλλως από την ισχύ του νόμου αυτού, εφόσον το σχετικό δικαίωμα γεννήθηκε πριν από την έναρξη ισχύος του, εντός της οποίας ο ενδιαφερόμενος υποχρεούται να υποβάλει σχετική αίτηση για την σε πρώτο βαθμό εξέταση της υπόθεσής του, επί ποινή απώλειας του σχετικού συνταξιοδοτικού του δικαιώματος, θεσπίζει έναν δυσανάλογο χρονικό περιορισμό σε σχέση με τον υπηρετούμενο σκοπό της ταχείας εκκαθάρισης των σχέσεων που ανάγονται στο παρελθόν λόγω της εξασθένησης των αποδεικτικών στοιχείων. Συνεπώς, η διάταξη αυτή παραβιάζει το άρθρο 1 του (πρώτου) Πρόσθετου Πρωτοκόλλου της ΕΣΔΑ και είναι, ως εκ τούτου, ανίσχυρη, όπως ορθώς έκρινε το δικάσαν Τμήμα και, επομένως, ο μοναδικός λόγος της ένδικης αίτησης αναίρεσης, που ισχυρίζεται τα αντίθετα, είναι απορριπτέος ως αβάσιμος.

13. Κατά τη γνώμη της μειοψηφίας, που δέχτηκε ότι ο περιορισμός που τίθεται με τη διάταξη της παραγράφου 6 του άρθρου 3 του ν. 3075/2002 δεν αντιβαίνει στο άρθρο 1 του (πρώτου) Πρόσθετου Πρωτοκόλλου της ΕΣΔΑ, ο σχετικός αναιρετικός λόγος πρέπει να γίνει δεκτός ως βάσιμος, όπως και η αίτηση στο σύνολό της.

14. Κατ' ακολουθία των ανωτέρω, η υπό κρίση αίτηση πρέπει να απορριφθεί.

Για τους λόγους αυτούς

Απορρίπτει την αίτηση.

Κρίθηκε και αποφασίστηκε στην Αθήνα, στις 21 Νοεμβρίου 2018.

Ο ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΣ

Ο ΕΙΣΗΓΗΤΗΣ ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ

ΙΩΑΝΝΗΣ ΣΑΡΜΑΣ

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΠΑΡΑΘΥΡΑΣ

**Η ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ
ΕΛΕΝΗ ΑΥΓΟΥΣΤΟΓΛΟΥ**

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στις 2 Οκτωβρίου 2019.

Ο ΠΡΟΕΔΡΕΥΩΝ ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΣ

Η ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ

ΙΩΑΝΝΗΣ ΣΑΡΜΑΣ

ΕΛΕΝΗ ΑΥΓΟΥΣΤΟΓΛΟΥ